

Protocol

vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling

stappenplan

Protocol 'vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling'

Stappenplan bij een 'vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling'

- **Fase 1: De leerkracht heeft een vermoeden (in kaart brengen van signalen)**
  - observeren
  - onderzoek naar onderbouwing
  - delen van de zorg
  - leerling toevoegen aan ZOAP
  - spreken met leerling
  - spreken met ouders
- **Fase 2: De leerkracht bespreekt zijn onderbouwde vermoeden in een overleggroep**
  - bespreken informatie
  - (eventueel) extra gegevens
  - bijhouden stappenplan protocol op naam voor de leerling
  - er wordt een coördinator benoemd
  - plan van aanpak opstellen
  - overwegen invullen ZRM supplement door coördinator
  - ernsttaxatie ontwikkeling- en opvoedingsproblematiek scoren
  - spreken met ouders
- **Fase 3: Het uitvoeren van het gemaakte plan van aanpak (wegen van geweld en/of mishandeling)**
  - consulteren AMK
  - spreken met de ouders
  - onderzoek jeugdarts
  - huisbezoek
  - bespreken van de resultaten
- **Fase 4: Beslissing**
  - hulp op gang brengen
  - melden bij AMK of uitsluitend in crisissituaties melden bij:
    - de politie en/of
    - de Raad voor de kindbescherming
- **Fase 5: Evalueren**
  - de overleggroep evalueert en stelt zonodig bij
- **Fase 6: Nazorg**
  - blijf het kind volgen
  - eventueel overleggroep bijeenroepen

N.B. De coördinator houdt op elk moment de mogelijkheid en de verantwoordelijkheid om contact op te nemen met het AMK, voor consultatie of melding.

Fase 1: De leerkracht heeft een vermoeden (maximale tijdsduur: 1 maand)

De bron van het vermoeden kan zijn:

a de leerkracht heeft een vermoeden;

b iemand (bijvoorbeeld een ander kind) vertelt de leerkracht een zorgwekkend verhaal over een kind uit de groep;

c een kind neemt de leerkracht in vertrouwen over de eigen situatie.

Ad a/b Als de leerkracht een vermoeden heeft, of een ander vertelt de leerkracht een zorgwekkend verhaal over een kind uit de groep,

Dan

- **observeert** de leerkracht het kind gedurende een aantal dagen heel goed, let hierbij op opvallend gedrag of onverklaarbare lichamelijke afwijkingen (zie bijlage 1: signalenlijst);
- **noteert** de leerkracht wat hij/zij aan signalen bij de leerling opmerkt. Dit worden de persoonlijke aantekeningen (zie observatiepunten in bijlage 2);
- **overlegt** de leerkracht met mensen die **informatie** kunnen geven, zoals een duocollega, IB-er, SMW-er, leerkracht van vorig schooljaar, een andere leerkracht die het kind of het gezin kent, of de leerkracht die een broertje of zusje in de klas heeft. De leerkracht kan ook een andere leerkracht vragen mee te observeren;
- blijft de leerkracht aan de **vertrouwensrelatie** met het kind bouwen;
- bepaalt de leerkracht een **tijdslimiet** voor deze fase (maximaal 1 maand).
- **meldt** de leerkracht vermoeden bij IB.

Ad c Als een kind de leerkracht in vertrouwen neemt, dan

- **luister** je rustig naar hetgeen het kind je te vertellen heeft en reageer je niet emotioneel of paniekerig. Je neemt het kind serieus;
- **noteer** je wat het kind verteld heeft in een logboek (zie bijlage 4). Dit worden je persoonlijke aantekeningen;
- **benoem** je aan de leerling dat je geen absolute geheimhouding kan beloven, maar dat je iedere volgende stap met de leerling zal bespreken;
- zie verder ad a/b.

Aan het einde van deze fase besluit de leerkracht:

1. Het vermoeden is onterecht

Er is een andere reden voor het gesignaleerde gedrag.

De leerling wordt toegevoegd aan ZOAP.

Er volgt een kindgesprek door de leerkracht.

Er volgt een oudergesprek door leerkracht en aandachtsfunctionaris.

2. Er is geen bevestiging van het vermoeden

Je blijft nauwkeurig registreren wat bij het kind opvalt of wat je verteld wordt.

Na twee maanden bekijk je je aantekeningen opnieuw.

De leerling wordt toegevoegd aan ZOAP.

Er volgt een kindgesprek door de leerkracht.

Er volgt een oudergesprek door leerkracht en aandachtsfunctionaris.

3. De leerkracht twijfelt en/of vindt een bevestiging van het vermoeden

Dit wordt ingebracht in de overleggroep (fase 2).

Leerkracht en aandachtsfunctionaris spreken met het kind (kan afzonderlijk).

Oudergesprek door 2 personen (coördinator en een extra persoon).

Het protocol wordt voor deze leerling uitgeprint en bijgehouden.

Fase 2: De leerkracht bespreekt zijn onderbouwde vermoeden in een Overleggroep.

- De aandachtsfunctionaris roept een aantal personen bijeen in ZOAP/MDO om breed te kijken; dit kunnen zijn:
  - de leerkracht!
  - de schoolleiding en/of de benoemde contactpersoon;
  - de CJG-medewerker (jeugdverpleegkundige of jeugdarts);
  - de schoolmaatschappelijk werker.
- Er wordt een coördinator benoemd, die verantwoordelijk is voor de **coördinatie** en de **voortgang**; in de regel is dit niet de leerkracht, maar in eerste instantie de aandachtsfunctionaris. Alle externe contacten lopen via de coördinator.
- Er kan een ZRM supplement ouderschap worden ingevuld door de coördinator.
- Er wordt een Ernsttaxatie ontwikkelings- en opvoedingsproblematiek gescoord door de leerkracht en de aandachtsfunctionaris.
- Er kan gebruik gemaakt worden van een observatieformulier (zie bijlage 2).
- Indien nodig is er overleg met het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK). Dit kan anoniem.
- De overleggroep (ZOAP/MDO) bekijkt welke gegevens over dit kind beschikbaar zijn; dit wordt ook vastgelegd.
  - Mogelijk advies vragen bij AMK (anoniem consult)
  - Mogelijk melden bij het SISA-signaleringsstelsel (Stedelijk Instrument Sluitende Aanpak).

Als de overleggroep aan het eind van deze fase **geen bevestiging** van het vermoeden heeft, dan:

- blijven betrokkenen alert;
- blijft de leerkracht bouwen aan de vertrouwensrelatie met het kind;
- blijft dit een vast agendapunt op elk ZOAP/MDO totdat een vervolgbesluit is genomen. Deze periode duurt maximaal 6 maanden.

Naar aanleiding van ZOAP/MDO wordt de afweging gemaakt of er opnieuw een gesprek met ouders plaatsvindt.

Indien er een **redelijk vermoeden** bestaat van huiselijk geweld en/of kindermishandeling, maakt de overleggroep binnen 1 week een **plan van aanpak** (fase 3).

Fase 3: De uitvoering van het gemaakte plan van aanpak en weging van het geweld of de mishandeling. (maximale tijdsduur: 2 maanden)

In fase 2 is besloten tot een **plan van aanpak**. Mogelijke stappen zijn:

a een gesprek met de ouders;

b een advies- of consultvraag bij het AMK door 2 personen (IB belt, directie notuleert);

c de jeugdarts roept het kind op voor onderzoek;

d het houden van een huisbezoek, altijd door 2 personen;

e contact met de andere partij(en) vanuit de SISA-melding

f resultaten van a t/m d bespreken in de overleggroep, de aandachtsfunctionaris spreekt hiertoe de diverse betrokken partijen.

Ad a Een gesprek met de ouders

- overleg binnen de overleggroep, welke personen het beste met de ouders kunnen spreken;
- bereid het gesprek goed voor in de overleggroep (zie aanbevelingen);
- overleg na afloop van het gesprek in de overleggroep over verdere stappen.

Ad b Een consultatie bij het AMK (als gesprek met ouders is geweest, dan niet anoniem melden!)

- de coördinator spreekt met het AMK, een directielid luistert mee en notuleert;
- AMK geeft advies over de verdere stappen die genomen kunnen worden;
- de resultaten van het gesprek met het AMK worden doorgesproken in de overleggroep. Naar aanleiding hiervan wordt het plan van aanpak eventueel bijgesteld.

Ad c Het CJG roept het kind op voor onderzoek

- het CJG kan een kind oproepen voor onderzoek, nadat de school de zorgen heeft besproken met de ouders;
- het CJG onderzoekt de leerling en spreekt met de ouders;
- de resultaten worden in de overleggroep ingebracht voor zover ze betrekking hebben op het vermoeden van kindermishandeling, rekening houdend met de privacy van het kind.

Ad d Een huisbezoek

- indien wenselijk gaat iemand op huisbezoek.
- in de overleggroep wordt verslag gedaan van het huisbezoek.

Ad e Contact nav de SISA-melding

- SISA informeert de betrokken partij(en) (die matchen).
- SISA geeft aan welke partij het initiatief neemt en zorgt dat de samenwerking wordt opgestart.
- SISA informeert ouders en kind schriftelijk en houdt in de gaten of er voldoende voortgang is.

Ad f Resultaten bespreken

- analyse van de waarnemingen;
- verzamelen van feitelijke informatie;
- beeld van de verzorgingssituatie van het kind;
- draaglast/draagkracht van de ouders.

Fase 4: Beslissing

- **Hulp aan ouders**

Als ouders het probleem onderkennen en mee willen werken aan verandering van hun situatie, kan de overleggroep hulp aanbieden of verder verwijzen.

- **Melding bij Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK)**

Als het vermoeden gegrond is en de zorg over het kind blijft bestaan, dan is de enige mogelijkheid een melding bij het AMK. Dat kan de directeur, de IB-er, SMW-er, de jeugdarts of de jeugdverpleegkundige van de GGD doen. Bespreek in de overleggroep wie gaat melden.

- Na de melding ligt de verantwoordelijkheid voor het op gang brengen van hulpverlening mede bij het AMK. Het gaat hier om vrijwillige hulpverlening. Als dat niet lukt, terwijl de situatie ernstig blijft, dan zal het AMK de Raad voor de Kinderbescherming inschakelen. De melder wordt hiervan op de hoogte gesteld.

- Uitsluitend in een crisissituatie/ levensbedreigende situatie voor het kind kan men direct melden bij de politie (bij voorkeur de wijkagent) en via het AMK of Bureau Jeugdzorg (BJZ) bij de Raad voor de Kinderbescherming. Een melding bij de Raad kan **niet** anoniem.

Fase 5: Evaluatie (Richtlijn: 6 maanden na de start van fase 1)

- ZOAP/MDO evalueert datgene wat er is gebeurd en de procedures die zijn gevolgd;
- Zonodig wordt de zaak ook doorgesproken met andere betrokkenen;
- Zonodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht;
- Besluit welke informatie in het leerlingdossier wordt vastgelegd, de coördinator voegt dit toe aan het dossier. Ouders hebben recht op inzage in het kinddossier.

Fase 6: Nazorg

Leerling/ouders:

- Los van de gekozen weg, blijft de leerkracht zeker 6 maanden na evaluatie het gedrag van het kind nauwkeurig volgen;
- Blijft de leerkracht het kind steunen;
- Indien er aanleiding toe is, meldt de leerkracht de zorg opnieuw bij de aandachtsfunctionaris;
- Bij blijvende twijfel wordt bij het AMK gemeld;
- Als gebleken is dat het vermoeden niet gegrond was, kunnen de werkaantekeningen worden vernietigd en kan het dossier met betrekking tot dit kind afgesloten worden.

Betrokken leerkracht/overleggroep:

- De zorgen rondom een leerling kunnen bij de leerkracht/ZOAP/MDO allerlei twijfels en gevoelens losgemaakt hebben. Het is van belang dat er ook nazorg voor hen beschikbaar is.
- Directie doet navraag bij de leerkracht of hij/zij iets gemist heeft in het gevolgde traject.

Bijlage 1

Signalenlijst huiselijk geweld en/of kindermishandeling

Voorwoord

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, of als ze getuige zijn van huiselijk geweld, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren, die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (chtscheiding, overlijden van een familielid, enz.). Hoe meer signalen van deze lijst een kind te zien geeft, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het bewijs te leveren. Het is wel mogelijk een vermoeden meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen!

Hieronder volgen 5 groepen signalen:

1. Psychosociale signalen
2. Signalen die specifiek zijn voor de schoolsituatie
3. Medische signalen
4. Signalen specifiek voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld
5. Signalen van huiselijk geweld.

1. Psychosociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen

- Achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling
- Schijnbare achterstand in verstandelijk ontwikkeling
- Regressief gedrag, bv. op latere leeftijd weer gaan bedplassen.
- Niet zindelijk op leeftijd waarvan men het verwacht

Problemen t.o.v. de ouders

- Totale onderwerping aan de wensen van de ouders
- Sterk afhankelijk gedrag t.o.v. de ouders
- Onverschilligheid t.o.v. ouders
- Kind is bang voor ouders
- Kind vertoont heel ander gedrag als ouders in de buurt zijn
- Ouders troosten kind niet bij huilen
- Ouders klagen overmatig over het kind, tonen weinig belangstelling
- Ouder is zelf mishandeld of heeft psychiatrische- of verslavingsproblemen
- Ouders shoppen voor geneeskundige zorg
- Ouders komen afspraken niet na
- Vaak verhuizen
- Veel ziekte in het gezin

T.o.v. andere volwassenen

- Bij oppakken houdt het kind zich opvallend stijf
- Bevriezing bij lichamelijk contact/houterige lichaamsbeweging
- Allemansvriend
- Lege blik in zijn ogen en vermijden van oogcontact
- Waakzaam, wantrouwend

T.o.v. andere kinderen

- Speelt niet met andere kinderen
- Is niet geliefd bij andere kinderen
- Wantrouwend
- Terugtrekken in eigen fantasiewereld

Gedragsproblemen

- Plotselinge gedragsverandering
- Geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel
- Labiel, nerveus
- Depressief
- Angstig
- Passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos
- Agressief
- Hyperactief
- Niet lachen, niet huilen
- Niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn
- Schuld- en schaamtegevoelens
- Zelfbeschadigend gedrag
- Slaapstoornissen
- Vermoeidheid

2. Signalen die specifiek zijn voor de schoolsituatie

- Plotselinge achteruitgang in schoolprestaties
- Leerproblemen
- Vaak absent
- Geheugen- en/of concentratieproblemen
- Faalangst
- Niet willen uitkleden voor de gymles of niet meedoen met gym
- Geen spontaan bewegingspel
- Opvallend grote kennis over seksualiteit (niet passend bij de leeftijd)
- Seksueel getint taalgebruik, verleidend gedrag
- Altijd heel vroeg op school zijn
- Na schooltijd bij school blijven hangen
- Stipt op tijd thuis moeten zijn
- Buiten school geen contact mogen hebben met andere kinderen
- Overcompenseren (opvallend extra inzet op school)

3. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

- Blauwe plekken
- Krab-, bijt- of brandwonden
- Botbreuken
- Littekens

Voedingsproblemen

- Ondervoeding
- Eetproblemen

Verzorgingsproblemen

- Slechte hygiëne
- Onvoldoende kleding
- Onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg
- Veel ongevallen door onvoldoende toezicht
- Herhaalde ziekenhuisopnamen
- Recidiverende ziekten door onvoldoende zorg
- Traag herstel door onvoldoende zorg

4. Signalen specifiek voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen

- Agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag. Sommige kinderen, m.n. jongens, kopiëren het gedrag van hun vader door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan
- Opstandigheid
- Angst/depressie
- Negatief zelfbeeld
- Passiviteit en teruggetrokkenheid, verlegenheid
- Zichzelf beschuldigen

Problemen in sociaal gedrag en competentie

- Wantrouwen t.a.v. de omgeving
- Gebrek aan sociale vaardigheden
- Sociaal isolement: proberen thuissituatie geheim te houden en ondertussen aansluiting te vinden met leeftijdsgenoten (zonder ze mee naar huis te nemen)

5. Signalen van huiselijk geweld

- De moeder of vader draagt sporen van lichamelijke mishandeling
- Kind reageert met agressie en problemen
- Kind heeft (plotseling) leer- en concentratieproblemen
- Angst en/of depressie
- Dissociatie
- Slaapproblemen
- Vermijdingsgedrag
- Prikkelbaarheid en/of nervositeit
- Emotionele vlakheid
- Obsessief bezig zijn met geweld
- Hulpeloosheid
- Schuldgevoelens en zelfverwijt
- Hoofdpijn
- Buikpijn

Bijlage 2 (fase 1)

Observatiepunten

Vragen over 'opvallend gedrag van een leerling'

Initialen leerling: _____ jongen/meisje

Leeftijd/groep: _____

GGD-medewerker: _____

1. Sinds wanneer vertoont het kind opvallend gedrag?
_____
_____
2. Is er de laatste tijd iets in het gedrag of in de situatie van het kind veranderd?
_____
_____
3. Het opvallende gedrag bestaat uit (zie ook bijlage 1):
_____
_____
4. Hoe is de verhouding tot de medeleerlingen?
_____
_____
5. Hoe is de uiterlijke verzorging van het kind, zoals kleding en dergelijke?
_____
_____
6. Hoe is de verhouding tot vrouwelijke/mannelijke leerkrachten?
_____
_____
7. Hoe is het contact tussen de school en de ouders?
_____
_____
8. Zijn er bijzonderheden over het gezin te melden? Indien mogelijk ook de bron vermelden.
_____
_____
9. Wat is er bij u bekend over eventuele broertjes en zusjes?
_____
_____
10. Zijn er opvallende veranderingen in de schoolresultaten?
_____
_____

Volgens de Wet op Persoonsregistraties hebben ouders het recht op inzage en correctie in het dossier van hun kind. Daarom dienen gegevens in het dossier zorgvuldig en zo objectief mogelijk te worden beschreven. Persoonlijke werkaantekeningen zijn geen onderdeel van het dossier en niet ter inzage voor ouders. Het is daarom belangrijk zeer zorgvuldig om te gaan met deze werkaantekeningen. Zet deze niet op naam.

Na fase 5 vernietigt de leerkracht deze werkaantekeningen.

Bijlage 3:

Aanbevelingen per fase:

Aanbevelingen fase 1: De leerkracht heeft een vermoeden.

- Accepteer huiselijk geweld en/of kindermishandeling als één van de vele mogelijke oorzaken van onverklaarbaar/opvallend gedrag van een kind. Probeer in deze fase het beeld completer te krijgen. Speel geen politieagent: het is niet de taak van de leerkracht om speurwerk naar de dader te doen. Ga uit van het signaal, uitgezonden door het kind of door een derde. Blijf (het gedrag van) het kind aandachtig volgen, dat wil zeggen observeren en noteren wat je ziet en hoort, maar voorkom een uitzonderingspositie van het kind.
- Indien een kind je in vertrouwen neemt, beloof dan nooit aan het kind absolute geheimhouding. Beloof dat je geen volgende stap zult nemen zonder dat met het kind besproken te hebben. Steun het kind in het feit dat het zijn/haar geheim verteld heeft (zie verder bijlage 3: Houding naar de betrokken leerling).
- Het vertrekpunt van je inzet blijft de zorg die je, met de ouders, voor het kind hebt.
- Ga zorgvuldig om met de privacy van het kind en van de ouders.
- Ga niet overhaast te werk. Wie iets wil bereiken moet langzaam en zorgvuldig handelen. Betrek anderen tijdig en niet pas dan, wanneer het voor jou als leerkracht 'zo niet langer kan': dan ben je te lang zelf bezigt geweest en geef je anderen niet de tijd rustig aan het werk te gaan.
- Vertrouw op je intuïtie en houd dat niet voor jezelf: praat erover.
- In Nederland is er één officieel meldpunt voor kindermishandeling: het Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK). **Tel: 0900-1231230**
In crisissituaties is het ook mogelijk te melden bij de politie of de Raad voor de Kinderbescherming (via AMK of Bureau Jeugdzorg).

Aanbevelingen fase 2: De leerkracht bespreekt zijn onderbouwde vermoeden in een overleggroep.

- Bij het vormen van een overleggroep kan ook gedacht worden aan andere disciplines, werkzaam binnen het schoolsysteem, die zich met leerlingen bezighouden. Het kan praktisch zijn een vaste overleggroep te vormen, waarin vertegenwoordigd zijn: de directie, de intern begeleider, de leerkracht, de contactpersoon, de jeugdverpleegkundige of jeugdarts van de GGD en de schoolmaatschappelijk werker.
- Zodra een overleggroep is gevormd, draag je samen de verantwoordelijkheid. Het is dan ook heel belangrijk steeds te overleggen voordat er iets wordt ondernomen.
- **Privacy**
Wanneer persoonlijke aantekeningen zijn gemaakt, is het belangrijk deze goed op te bergen, zonder naam, maar met initialen van de leerling. Na fase 5 worden deze aantekeningen weer vernietigd.
- De taak van de school met betrekking tot huiselijk geweld en/of kindermishandeling is het signaleren en het aankaarten ervan bij de ouders en bij de verantwoordelijke instanties.
De school is **niet** verantwoordelijk voor de verandering van de situatie of voor de hulpverlening.

Aanbevelingen fase 3: De uitvoering van het plan van aanpak.

- Als het kind met de leerkracht gesproken heeft, praat dan niet met de ouders zonder het kind daarvan in kennis te stellen. Afhankelijk van de leeftijd kan je met het kind afspreken wat je wel en niet met ouders bespreekt.
- Bepaal voor je het gesprek gaat voeren met de ouders, wat het doel van het gesprek is. O.a. nagaan of de ouders jouw zorgen herkennen. Vaak is je zorg delen met de ouders de beste ingang: blijf bij welk concreet gedrag je ziet bij het kind, herkennen ouders de signalen van hun kind ook in de thuissituatie? Bespreek geen vermoedens, stel open vragen en zeg dat je op zoek bent naar de oorzaak/ de aanleiding van het voor het kind ongewone gedrag. Spreek af welke vervolgacties worden ondernomen, b.v. de leerkracht zal er binnen de school met intern begeleider over spreken (zie bijlage 4).
- Praten met de ouders kan vele gevolgen hebben. Zo kan door een gesprek een deel van de vermoedens onterecht blijken. Ook voelen sommige ouders zich al geholpen als de leerkracht hun zorg blijkt te delen en de problemen bespreekbaar heeft gemaakt. Maar je vermoeden kan ook worden gesterkt. Onderbouwing van je vermoeden en het delen van je zorgen in de overleggroep zijn dan de volgende stappen.
- Ouders kunnen het gesprek zien als bewijs van de loslippigheid van hun kind en van de bemoeizucht van de leerkracht. Voor aandachtspunten, zie bijlage 4: gesprek met de ouders.
- Wanneer je je afvraagt hoe je het beste een gesprek met de ouders kan voeren is het altijd mogelijk advies te vragen bij het AMK.
- Huisbezoeken bieden goede mogelijkheden om het samenspel tussen ouders en kinderen te observeren.
- Zorg ervoor dat ouders met slechts 1 of hooguit 2 personen uit de school te maken krijgen gezien de vertrouwensrelatie die tot stand dient te komen.
- Vanzelfsprekend heeft het betreffende kind behoefte aan steun en hulp. Bekijk wie het kind het beste ondersteuning kan bieden.

De beoordeling van de resultaten zal tot een **beslissing** moeten leiden:

1. **Er is geen sprake van huiselijk geweld en/of kindermishandeling:**
er vindt geen verdere actie plaats (zie fase 6);
2. **Er bestaat twijfel over (het vermoeden van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling:**
er kan nu tot een extra observatieperiode besloten worden, het verdient de voorkeur af te spreken wat er geobserveerd gaat worden en hoe lang (zie fase 6);
3. **Er bestaat gegrond vermoeden of zekerheid over huiselijk geweld en/of kindermishandeling:**
zie fase 4.

Aanbevelingen fase 4: Beslissing.

- Als ouders zelf hulp willen, dan zullen de ouders in het algemeen naar BJZ worden verwezen.
- Voor elke zaak rondom een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling kan advies/consult worden gevraagd bij het AMK zonder de naam van het kind en/of ouder te noemen (zie bijlage 5: Informatie over BJZ en AMK).
- Wanneer een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling gemeld wordt bij het AMK, moet men rekening houden met de tijd die het AMK nodig heeft om informatie te verzamelen en mensen te mobiliseren.
- Soms moet men bij een zaak wachten op een gunstig moment om in te kunnen grijpen of om iets in beweging te kunnen zetten. Melden bij het AMK maakt de kans dat dit lukt groter.
- Bij de politie is melding mogelijk wanneer men aangifte wil doen omdat het een strafbaar feit betreft. Dit kan niet anoniem. De politie doet aan opsporing en start een strafrechtelijk onderzoek.

Aanbevelingen fase 5: Evaluatie.

- Leg op schrift vast hoe er gewerkt is. (stappen, acties, besluiten).
- Het is van belang op van tevoren vastgestelde tijdstippen met direct betrokkenen een tussentijdse evaluatiebijeenkomst te plannen.

Aanbevelingen fase 6: Nazorg.

- Sta open voor ondersteuning om je eigen machteloosheid en teleurstellingen te hanteren wanneer onverhoopt toch blijkt dat de hulpverlening anders verloopt dan je had gedacht.
- Het belang van het bieden van ondersteuning aan het kind moet niet onderschat worden. Veel mensen die in hun jeugd mishandeld of misbruikt zijn, hebben het gered doordat andere volwassenen zich om hen bekommerden.
- Iedere medewerker heeft recht op een veilige werkplek. De werkgever dient hiervoor de voorwaarden te scheppen (arbo-wet).

Bijlage 4

Logboek

'Opvallend gedrag van een leerling'

Initialen leerling: _____ jongen/meisje

Leeftijd/groep: _____

GGD-medewerker: _____

datum	

Volgens de Wet op Persoonsregistraties hebben ouders het recht op inzage en correctie in het dossier van hun kind. Daarom dienen gegevens in het dossier zorgvuldig en zo objectief mogelijk te worden beschreven. Persoonlijke werkaantekeningen zijn geen onderdeel van het dossier en niet ter inzage voor ouders. Het is daarom belangrijk zeer zorgvuldig om te gaan met deze werkaantekeningen. Zet deze niet op naam.

Na fase 5 vernietigt de leerkracht deze werkaantekeningen.

Bijlage 5

ZRM supplement Ouderschap

Bijlage 6

Lijst ernsttaxatie ontwikkelings- en opvoedingsproblematiek.